

دانشگاه علوم پزشکی
و خدمات بهداشتی درمانی تهران

معاونت آموزشی

مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی

واحد برنامه‌ریزی آموزشی

چارچوب طراحی «طرح دوره»

اطلاعات درس

گروه آموزشی ارائه‌دهنده درس: کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی

عنوان درس: سازماندهی منابع پزشکی

کد درس: ۳۵۷۰۰۲۲

نوع و تعداد واحد:^۱ ۳ واحد (۲ تئوری- ۱ عملی)

نام مسئول درس: دکتر فاطمه شیخ شعاعی

مدرس/ مدرسان: فاطمه شیخ شعاعی، حمیده احتشام- آزاده آل طه

پیش‌نیاز/ هم‌زمان:

رشته و مقطع تحصیلی: کارشناسی ارشد

اطلاعات مسئول درس:

رتبه علمی: دانشیار

رشته تخصصی: کتابداری و اطلاع‌رسانی

محل کار: گروه کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تهران

تلفن تماس: ۸۸۹۵۷۹۴۳

نشانی پست الکترونیک: fashoaei@sina.tums.ac.ir

^۱ مشتمل بر: نظری، عملی و یا نظری- عملی به تفکیک تعداد واحدهای مصوب. (مثال: ۲ واحد نظری، ۱ واحد عملی)

توصیف کلی درس (انتظار می‌رود مسئول درس ضمن ارائه توضیحاتی کلی، بخش‌های مختلف محتوایی درس را در قالب یک یا دو بند، توصیف کند):

در این درس، به بررسی و تحلیل ابزارهای تخصصی سازماندهی دانش در حوزه پزشکی، با تأکید بر ابزارهای اصلی نظیر سرعنوان‌های موضوعی پزشکی (Medical Subject Headings - MeSH)، اصطلاح‌نامه‌های پزشکی، و نظام رده‌بندی کتابخانه ملی پزشکی آمریکا پرداخته می‌شود. با در نظر گرفتن حجم وسیع و ماهیت تخصصی منابع اطلاعاتی پزشکی، استفاده از ابزارهای سازماندهی دانش استاندارد و تخصصی امری ضروری به شمار می‌آید. کتابخانه ملی پزشکی آمریکا به عنوان یک پیشگام در این زمینه، اقدام به توسعه و ارائه MeSH و NLM Classification کرده است که به طور گسترده در سازماندهی، نمایه سازی، و بازیابی اطلاعات پزشکی به کار می‌روند. MeSH، که در قالب یک سرعنوان کنترل‌شده (Controlled Vocabulary) و اصطلاح‌نامه ارائه می‌شود، ابزاری قدرتمند برای فهرست‌نویسی کتاب‌ها، نمایه سازی مقالات علمی و پایان‌نامه‌ها، و همچنین جستجوی دقیق اطلاعات در پایگاه‌های اطلاعاتی تخصصی مانند PubMed و سایر منابع اطلاعاتی پزشکی است. در ایران، این ابزارها عمدتاً برای سازماندهی منابع پزشکی به زبان‌های لاتین استفاده می‌شوند، اما ابزارهای بومی نیز برای سازماندهی منابع فارسی توسعه یافته‌اند، از جمله سرعنوان‌های موضوعی پزشکی فارسی و اصطلاح‌نامه پزشکی فارسی که توسط خانم زهرا رها دوست و همکاران ایشان تألیف و ارائه شده‌اند. در این درس، دانشجویان ضمن آشنایی با مفاهیم نظری و مبانی علمی سازماندهی دانش در حوزه پزشکی، به صورت عملی با این ابزارها کار کرده و مهارت‌های لازم برای استفاده مؤثر از آنها را کسب خواهند کرد. این رویکرد عملی، دانشجویان را برای ایفای نقش فعال در مدیریت اطلاعات و سازماندهی دانش در کتابخانه‌ها، مراکز اطلاع‌رسانی، و سایر محیط‌های اطلاعاتی پزشکی آماده می‌سازد.

اهداف کلی / محورهای توان‌مندی:

- آشنایی دانشجویان با ابزارهای فهرست‌نویسی، نمایه‌سازی و رده‌بندی منابع پزشکی به منظور مدیریت بخش سازماندهی کتابخانه‌های پزشکی.
- توانایی تحلیل و ارزیابی انتقادی نظام‌های سازماندهی دانش (Knowledge Organization Systems - KOS)، رده‌بندی‌ها، اصطلاح‌نامه‌ها، و سرعنوان‌های موضوعی (به منظور مدیریت بخش سازماندهی کتابخانه‌های پزشکی)

اهداف اختصاصی / زیرمحورهای هر توان‌مندی:

پس از پایان این درس انتظار می‌رود که فراگیر:

دانشجو در پایان نیم‌سال باید بتواند:

۱. با سرعنوان موضوعی پزشکی (مش) به صورت چاپی و آنلاین آشنا شده و به راحتی با آنها کار کند.
۲. با اصطلاح‌نامه پزشکی فارسی آشنا شده و به راحتی با آن کار کند.
۳. با رده‌بندی کتابخانه ملی پزشکی آمریکا (NLM) آشنا شده و به راحتی با آن کار کند.

رویکرد آموزشی:

□ مجازی^۱

■ حضوری

□ ترکیبی^۲

روش‌های یاددهی - یادگیری با عنایت به رویکرد آموزشی انتخاب شده:

رویکرد مجازی

■ کلاس وارونه

□ یادگیری مبتنی بر بازی دیجیتال

□ یادگیری مبتنی بر محتوای الکترونیکی تعاملی

■ یادگیری مبتنی بر حل مسئله (PBL)

□ یادگیری اکتشافی هدایت شده

□ یادگیری مبتنی بر سناریوی متنی

□ یادگیری مبتنی بر مباحثه در فروم

سایر موارد (لطفاً نام ببرید) -----

رویکرد حضوری

■ سخنرانی تعاملی (پرسش و پاسخ، کوئیز، بحث گروهی و ...)

□ بحث در گروههای کوچک

□ ایفای نقش

□ یادگیری اکتشافی هدایت شده

■ یادگیری مبتنی بر تیم (TBL)

■ یادگیری مبتنی بر حل مسئله (PBL)

□ یادگیری مبتنی بر سناریو

■ استفاده از دانشجویان در تدریس (تدریس توسط هم‌تایان)

□ یادگیری مبتنی بر بازی

سایر موارد (لطفاً نام ببرید) -----

رویکرد ترکیبی

ترکیبی از روش‌های زیرمجموعه رویکردهای آموزشی مجازی و حضوری، به کار می‌رود.

لطفاً نام ببرید ترکیبی

برای ارائه درس سازماندهی دانش از رویکرد ترکیبی و از روشهای زیرمجموعه رویکردهای آموزشی مجازی و حضوری، استفاده میشود. لطفاً نام ببرید: کلاس وارونه، یادگیری مبتنی بر حل مسئله (PBL)، سخنرانی تعاملی و استفاده از دانشجویان در تدریس (تدریس توسط هم‌تایان).

1. Virtual Approach

2. Blended Approach: Blended learning is an approach to education that combines online educational materials and opportunities for interaction online with traditional place-based classroom methods.

تقویم درس:

جلسه	عنوان بحث	روش تدریس	فعالیت‌های یادگیری / تکالیف دانشجو	نام مدرس / مدرسان
۱	معرفی درس و نحوه ارزشیابی	سخنرانی تعاملی	مشارکت و حضور منظم در کلاس ، انجام پروژه و ارائه در کلاس	فاطمه شیخ شعاعی
۲	کلیات فهرست‌نویسی و رده‌بندی	سخنرانی تعاملی	مشارکت و حضور منظم در کلاس ، انجام پروژه و ارائه در کلاس	فاطمه شیخ شعاعی
۳	اهمیت و نقش سازماندهی اطلاعات در عصر دیجیتال	سخنرانی، نمایش عملی، تمرین عملی، بحث گروهی	مشارکت و حضور منظم در کلاس ، انجام پروژه و ارائه در کلاس	آزاده آل طه
۴	آشنایی با سرعنوان موضوعی پزشکی چاپی	سخنرانی، نمایش عملی، تمرین عملی، بحث گروهی	مشارکت و حضور منظم در کلاس ، انجام پروژه و ارائه در کلاس	فاطمه شیخ شعاعی
۵	آشنایی با سرعنوان موضوعی پزشکی آنلاین	سخنرانی، نمایش عملی، تمرین عملی، بحث گروهی	مشارکت و حضور منظم در کلاس ، انجام پروژه و ارائه در کلاس	فاطمه شیخ شعاعی
۶	آشنایی با اصطلاحنامه پزشکی فارسی	سخنرانی، نمایش عملی، تمرین عملی، بحث گروهی	مشارکت و حضور منظم در کلاس ، انجام پروژه و ارائه در کلاس	فاطمه شیخ شعاعی
۷	نظام‌های رده‌بندی: تحلیل، ارزیابی، و کاربرد (رده‌بندی) NLM	سخنرانی تعاملی، نمایش عملی، تمرین عملی، بحث گروهی	مشارکت و حضور منظم در کلاس ، انجام پروژه و ارائه در کلاس	فاطمه شیخ شعاعی
۸	نظام‌های رده‌بندی: تحلیل، ارزیابی، و کاربرد (رده‌بندی) NLM، ۱	یادگیری مبتنی بر مساله	مشارکت و حضور منظم در کلاس ، انجام پروژه و ارائه در کلاس	حمیده احتشام
۹	نظام‌های رده‌بندی: تحلیل، ارزیابی، و کاربرد (رده‌بندی) NLM، ۲	یادگیری مبتنی بر مساله	مشارکت و حضور منظم در کلاس ، انجام پروژه و ارائه در کلاس	حمیده احتشام
۱۰	نظام‌های رده‌بندی: تحلیل، ارزیابی، و کاربرد (رده‌بندی) NLM، ۳	یادگیری مبتنی بر مساله	مشارکت و حضور منظم در کلاس ، انجام پروژه و ارائه در کلاس	حمیده احتشام
۱۱	نظام‌های رده‌بندی: تحلیل، ارزیابی، و کاربرد (رده‌بندی) NLM، ۴	یادگیری مبتنی بر مساله	مشارکت و حضور منظم در کلاس ، انجام پروژه و ارائه در کلاس	حمیده احتشام

جلسه	عنوان مبحث	روش تدریس	فعالیت‌های یادگیری / تکالیف دانشجو	نام مدرس / مدرسان
۱۲	نظام‌های رده‌بندی: تحلیل، ارزیابی، و کاربرد (رده‌بندی) ۵.NLM	یادگیری مبتنی بر مساله	مشارکت و حضور منظم در کلاس، انجام پروژه و ارائه در کلاس	حمیده احتشام
۱۳	نظام‌های رده‌بندی: تحلیل، ارزیابی، و کاربرد (رده‌بندی) ۶.NLM	یادگیری مبتنی بر مساله	مشارکت و حضور منظم در کلاس، انجام پروژه و ارائه در کلاس	حمیده احتشام
۱۴	اصطلاحنامه‌ها و سرعنوان‌های موضوعی: تحلیل، ارزیابی، و کاربرد MeSH	سخنرانی تعاملی، نمایش عملی، تمرین عملی، بحث گروهی	مشارکت و حضور منظم در کلاس، انجام پروژه و ارائه در کلاس	آزاده آل طه
۱۵	اصطلاحنامه‌ها و سرعنوان‌های موضوعی: تحلیل، ارزیابی، و کاربرد ۱ MeSH	یادگیری مبتنی بر مساله	مشارکت و حضور منظم در کلاس، انجام پروژه و ارائه در کلاس	آزاده آل طه
۱۶	اصطلاحنامه‌ها و سرعنوان‌های موضوعی: تحلیل، ارزیابی، و کاربرد ۲ MeSH	یادگیری مبتنی بر مساله	مشارکت و حضور منظم در کلاس، انجام پروژه و ارائه در کلاس	آزاده آل طه
۱۷	اصطلاحنامه‌ها و سرعنوان‌های موضوعی: تحلیل، ارزیابی، و کاربرد ۳ MeSH	یادگیری مبتنی بر مساله	مشارکت و حضور منظم در کلاس، انجام پروژه و ارائه در کلاس	آزاده آل طه
۱۸	اصطلاحنامه‌ها و سرعنوان‌های موضوعی: تحلیل، ارزیابی، و کاربرد ۴ MeSH	سخنرانی تعاملی، نمایش عملی، تمرین عملی، بحث گروهی	مشارکت و حضور منظم در کلاس، انجام پروژه و ارائه در کلاس	آزاده آل طه
۱۹	اصطلاحنامه‌ها و سرعنوان‌های موضوعی: تحلیل، ارزیابی، و کاربرد ۵ MeSH	سخنرانی تعاملی، نمایش عملی، تمرین عملی، بحث گروهی	مشارکت و حضور منظم در کلاس، انجام پروژه و ارائه در کلاس	آزاده آل طه
۲۰	اصطلاحنامه‌ها و سرعنوان‌های موضوعی: تحلیل، ارزیابی، و کاربرد ۶ MeSH	سخنرانی تعاملی، نمایش عملی، تمرین عملی، بحث گروهی	مشارکت و حضور منظم در کلاس، انجام پروژه و ارائه در کلاس	آزاده آل طه
۲۱	امتحان			

وظایف و انتظارات از دانشجو:

منظور وظایف عمومی دانشجو در طول دوره است.

حضور منظم در کلاس درس، انجام تکالیف در موعد مقرر، مطالعه منابع معرفی شده و مشارکت فعال در برنامه‌های کلاس^۱

۱. این وظایف مصادیقی از وظایف عمومی هستند و می‌توانند در همه انواع دوره‌های آموزشی اعم از حضوری و مجازی، لحاظ گردند.

روش ارزیابی دانشجو:

ارزیابی تکوینی (سازنده) شامل حضور منظم و موثر در کلاس، ارائه های کالسی و آزمون های کلاسی (در مجموع ۵ نمره

ارزیابی تراکمی (پایانی) مجموع ۱۵ نمره: آزمون کتبی بسته پاسخ و تشریحی، و طرح پروژه پیاده سازی کتابخانه دیجیتالی

ذکر نوع ارزیابی (تکوینی/تراکمی)^۱

▪ ذکر روش ارزیابی دانشجو

▪ ذکر سهم ارزشیابی هر روش در نمره نهایی دانشجو

✓ ارزیابی تکوینی (سازنده)^۲: ارزیابی دانشجو در طول دوره آموزشی با ذکر فعالیت هایی که دانشجو به طور مستقل یا با راهنمایی استاد انجام می دهد. این نوع ارزیابی می تواند صرفا با هدف ارایه بازخورد اصلاحی و رفع نقاط ضعف و تقویت نقاط قوت دانشجو صورت پذیرفته و یا با اختصاص سهمی از ارزیابی به آن، در نمره دانشجو تأثیرگذار باشد و یا به منظور تحقق هر دو هدف، از آن استفاده شود.

نظیر: انجام پروژه های مختلف، آزمون های تشخیصی ادواری، آزمون میان ترم مانند کاربرگ های کلاسی و آزمونک (کوئیز) های کلاسی

✓ ارزیابی تراکمی (پایانی)^۳: ارزیابی دانشجو در پایان دوره است که برای مثال می تواند شامل موارد زیر باشد:

- آزمون های کتبی، شفاهی و یا عملی با ذکر انواع آزمون ها برای مثال آزمون های کتبی شامل آزمون های کتبی بسته پاسخ اعم از «چندگزینه ای»، «جورکردنی گسترده»، «درست- نادرست» و آزمون های کتبی باز پاسخ اعم از تشریحی و کوتاه پاسخ، آزمون های استدلالی نظیر آزمون ویژگی های کلیدی، سناریونویسی با ساختن فرضیه و، آزمون های عملی که برای

۱. در رویکرد آموزشی مجازی، سهم ارزیابی تکوینی بیش از سهم ارزیابی تراکمی باشد.

مثال می‌تواند شامل انواع آزمون‌های ساختارمند عینی نظیر ¹OSCE، ²OSLE و ... و یا ارزیابی مبتنی بر محل کار ^۳ با استفاده از ابزارهایی نظیر ^۴DOPS، لاگ‌بوک ^۵، کارپوشه (پورت فولیو) ^۶، ارزیابی ^۷ ۳۶۰ درجه و باشد.

منابع:

منابع شامل کتاب‌های درسی، نشریه‌های تخصصی، مقاله‌ها و نشانی وبسایت‌های مرتبط می‌باشد.

الف) کتاب

- A guide to the Library of Congress Classification. Lois Mai Chan. latest edition.

- Cataloger's Reference Shelf, <https://www.itsmarc.com/crs/crs.htm>

-cataloging and Classification: : An Introduction, Athena Salaba, Lois Mai Chan

مدیرامانی، پروانه. راهنمای بهره‌گیری از ابزارهای فهرست‌نویسی موضوعی، رده‌بندی و نمایه‌سازی در کتابخانه‌های علوم پزشکی. ویراسته فاطمه رها دوست، تهران: نشر کتابدار، ۱۳۸۶.

حاجی زین العابدینی، محسن؛ پازوکی، فاطمه؛ داودزاده سالستانی، سیروس. نرم افزارهای کتابخانه‌ای در ایران. تهران: کتابدار؛ ۱۳۹۰.

فهرست‌نویسی: اصول و روش‌ها. رحمت‌ا... فتاحی، مهدی طاهری. آخرین ویرایش.

فهرست نویسی رایانه‌ای: مفاهیم، شیوه‌ها و کاربرد نرم افزارهای رایانه‌ای در سازماندهی اطلاعات. رحمت‌ا... فتاحی، مهدی طاهری. آخرین ویرایش.

چک لیست ارزیابی طرح دوره						
گروه	رشته مقطع	نام درس	آیتم	معیارهای ارزیابی	چگونگی پردازش طرح با توجه به معیارها	
					قابل قبول	نیازمند اصلاح
					توضیحات در خصوص موارد نیازمند اصلاح	

1. Objective Structured Clinical Examination
2. Objective Structured Laboratory Examination
3. Workplace Based Assessment

۴. مشاهده مستقیم مهارت‌های بالینی Direct Observation of Procedural Skills: روشی است که به طور ویژه، برای ارزیابی مهارت‌های عملی (پروسیجرها) طراحی شده است. در این روش فراگیر در حین انجام پروسیجر، مورد مشاهده قرار می‌گیرد و عملکرد وی بر اساس یک چک لیست ساختارمند، ارزیابی می‌شود. با این روش، بعد از هر بار انجام آزمون، نقاط قوت و ضعف فراگیر شناسایی می‌شوند. فرایند مشاهده فراگیر در حدود ۱۵ دقیقه و ارائه بازخورد به وی حدود ۵ دقیقه به طول می‌انجامد.

5. Logbook
6. Portfolio
7. Multi Source Feedback (MSF)

			به اطلاعات کلی درس اعم از گروه آموزشی ارایه دهنده درس، عنوان درس، کد درس، نوع و تعداد واحد، نام مسؤول درس و سایر مدرسان، دروس پیش نیاز و هم‌زمان و رشته و مقطع تحصیلی اشاره شده است.	اطلاعات درس		
			اطلاعات مسؤول درس اعم از رتبه علمی، رشته تخصصی، اطلاعات تماس و ... درج شده است.	اطلاعات مسؤول درس		
			بخش‌های مختلف محتوایی درس در حد یک یا دو بند معرفی شده است.	توصیف کلی درس		
			اهداف کلی/ محورهای توانمندی با قالب نوشتاری صحیح درج شده‌اند.	اهداف کلی/ محورهای توانمندی		
			اهداف اختصاصی/ زیرمحورهای هر توانمندی با قالب نوشتاری صحیح درج شده‌اند.	اهداف اختصاصی/ زیرمحورهای هر توانمندی		
			رویکرد آموزشی مورد نظر در ارایه دوره اعم از حضوری، مجازی و ترکیبی مشخص شده است.	رویکرد آموزشی		
			روش‌های یاددهی و یادگیری درج شده‌اند.	روش‌های یاددهی- یادگیری		
			جدول مربوط به تقویم درس، به طور کامل تکمیل شده است.	تقویم درس		
			وظایف و انتظارات از دانشجویان نظیر حضور منظم در کلاس درس، انجام تکالیف در موعد مقرر، مطالعه منابع معرفی شده و مشارکت فعال در برنامه‌های کلاس و ... تعریف شده و درج گردیده است.	وظایف و انتظارات از دانشجو		
			نحوه ارزیابی دانشجو با ذکر نوع ارزیابی (تکوینی/تراکمی)، روش ارزیابی و سهم هر نوع/ روش ارزیابی در نمره نهایی دانشجو، درج شده است.	نحوه ارزیابی دانشجو		
			کتاب‌های درسی، نشریه‌های تخصصی، مقاله‌ها و نشانی وبسایت‌های مرتبط، معرفی شده‌اند	منابع		